

Facultatea de Litere

**UNIVERSITATEA
TEHNICĂ**
DIN CLUJ-NAPOCA

**EFFECTIVE METHODS
OF TEACHING PHILOLOGICAL
SCIENCES IN HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS**

SCIENTIFIC
AND PEDAGOGICAL
INTERNSHIP

Baia Mare, Romania
January 20 – February 28, 2020

УКРАЇНА У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Ісмаїлова Л. Л.

викладач кафедри україністики

факультету підготовки іноземних громадян

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

м. Київ, Україна

Сучасний етап цивілізаційного розвитку суспільства, що отримав назву постіндустріального або інформаційного суспільства, характеризується збільшенням рівня сфери послуг, мобільності суспільних груп та новими можливостями завдяки цифровізації

інформації, широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій та інформатизації в усіх сферах суспільства та соціальних процесах. На рівні суспільства вказане вплинуло найбільш широко та глибоко. В першу чергу це стосується раціоналізації суспільного життя та людського буття в умовах поширення «позитивної свободи», коли на перше місце виходять потреби людини, а не держави. Так, на сьогодні комерційне використання отримали технології, засновані на впровадженні результатів цифрової та четвертої промислової революцій, де роботизація, Інтернет речей, штучний інтелект, біогенетика, інформатизація стали звичайним явищем. В таких умовах поступово змінюється відношення до масових виробництв, де на заміну однотипного масового виробництва приходять масове виробництво речей, які створюються під окремого індивіда. Таким чином, зменшується запит на «людину функціональну», здатну лише «виконувати певний набір функцій, хай навіть суспільно корисних» [5, с. 14], а зростає запит на «креативну людину». Н. Скотна наголошує «... на тому, що з огляду на вимоги, які ставляться до сучасного освітнього процесу, де на перше місце виходить «Людина знаюча та уміюча (а в сучасній термінології – Людина компетентна) – ось що потрібно для суспільства, ..., виходячи з розуміння, а кого власне ми хочемо отримати на «виході» із системи вищої освіти» [5, с. 14]. На наш погляд, сучасні тенденції вимагають ще більшого від людини, а тому знання та вміння виступають тут таким собі базисом для нових навичок, таких як креативність та нестандартність мислення. Адже в епоху формування нового класу (так званого «креативного класу») виникає новий запит на підготовку фахівців нового типу, які зможуть конкурувати не тільки на національному ринку праці, а й на глобальному. Тим більше в сучасних умовах глобалізації на регіональному та світовому рівнях міжнародний ринок праці поступово поглинає національний, особливо тих країн, які є об'єктами глобалізації. Вказане відбувається за умови подальшого зростання впливу глобалізації культури, звичаїв, «життєвого світу», соціально-політичних, соціально-економічних процесів. Адже «основною проблемою сьогодення виступає «культурна глобалізація вищої освіти», яка «є нерівномірним, суперечливим і складним явищем», особливо «для країн, що не вписуються»

в мультикультурну, мультинаціональну, мультирелігійну модель розвитку глобального суспільства» та несе «такі наслідки: популяризація глобальних мультикультурних цінностей; посилення світового домінування євроатлантичної культури; поява зарубіжних освітніх провайдерів на територіях національних держав; втрата національної культури та ідентичності» [5, с. 14]. Вказане несе високий відсоток ризиків для країн, культура, мова, звичаї, традиції яких не мають статусу ні глобального світового, ні регіонального лідера (економічного, глобалізаційного, культурного, наукового тощо). Ось чому перед такими країнами виникає набагато більше викликів. Так, за словами Н. Скотної «навколо освіти, особливо вищої, групується багато ключових питань глобалізації», а саме «стратегія інтернаціоналізації; транснаціональна освіта; забезпечення міжнародної якості; підприємницькі підходи до функціонування освіти; регіональна і міжрегіональна співпраця; інформаційна і комунікаційна технології та віртуальні навчальні заклади; поява нових освітніх посередників – провайдерів освіти, проблеми рівноправності та доступності освіти і таке інше» [5, с. 7]. В свою чергу О. Чевичелова в рамках дослідження «впливу іноземної мови на хід процесу інтернаціоналізації вищої освіти» зазначає, що «інтернаціоналізація вищої освіти» виступає об'єктивним наслідком «глобалізації сучасного світу та водночас» значним ресурсом «прискорення інтеграції суспільного та економічного життя, усунення національної відокремленості», оскільки «інтернаціоналізація» формується через «розширення двосторонніх і багатосторонніх зв'язків і контактів між навчальними закладами різних країн на основі рівноправного і взаємовигідного співробітництва» в умовах, коли «глобалізація ставить перед університетами завдання підготовки до діяльності в умовах інтегрованих ринків праці» [6]. Адже, розглядаючи «сутність глобалізації та її вплив на розвиток вищої освіти в Україні», можна говорити, що «інтернаціоналізація освіти означає вільний академічний обмін викладачами і студентами між вишами різних країн, а також створення єдиних спеціальних навчальних програм, а глобалізація – це універсалізація навчального планування, що здійснюється за рахунок попиту певного типу фахівця на глобальних ринках праці» [5, с. 10]. Яскравим прикладом усього вищевказаного є досвід формування та функціонування

загальноєвропейського освітнього процесу в умовах подальшої універсалізації та інтернаціоналізації освіти серед країн-членів Європейського Союзу. Слід відзначити, що «Європейська інтеграція в сфері вищої освіти почалася в 70-х роках, але найважливішою подією в цьому напрямі було підписання представниками 29 країн Європи Болонської декларації в червні 1999-го року в італійському місті Болонья» [2]. Основною метою Болонського процесу є «забезпечення зближення, гармонізація і послідовність систем вищої освіти в Європі» [3], що стає важливою передумовою створення «єдиного європейського освітнього простору всіх країн, що беруть участь в Болонському процесі, в галузі вищої освіти» [3]. Ефективність формування єдиного європейського освітнього процесу підтверджується збільшенням кількості країн, які приєдналися до Болонського процесу. На сьогодні вже 48 країн, в т.ч. не тільки європейських, беруть участь у Болонському процесі, адже «Болонський процес веде до більшої сумісності та порівнянності систем вищої освіти, завдяки чому для учнів полегшується мобільність, а для вищих навчальних закладів – залучення студентів і вчених з інших континентів» [3], що стає все більш актуальним у сучасних умовах збільшення конкуренції між традиційними освітніми центрами та новими, які формуються новоутвореними регіональними глобальними центрами. Оскільки «Вища освіта повинна бути відкритим процесом, в якому студенти розвивають інтелектуальну незалежність та упевненість у собі поряд з професійними знаннями та навичками. Займаючись академічним навчанням і дослідженнями, студенти повинні набувати здатність упевнено оцінювати ситуації та обґрунтовувати свої дії на основі критичного мислення» [1]. В першу чергу, це Китай, Індія, Сингапур, Південна Корея. В таких умовах європейські освітні центри повинні мати можливість залишатися на провідних ролях, оскільки сучасні можливості мобільності, які отримали як викладачі, так і студенти, розширюють коло можливостей отримання якісної сучасної вищої освіти, що у подальшому трансформуватиметься в виробничий та науковий потенціал. Отже, сила Європи полягає у її «згуртованості» та об'єднанні національних наукових центрів у єдиний європейський освітній простір. Так, в рамках «Тенденцій 2015: Навчання та викладання у європейських університетах» (Trends 2015: Learning

and Teaching in European Universities) наголошується про перехід до студентоцентрованого навчання, де викладання та навчання сфокусовано на тому, хто навчається», що «передбачає не тільки передачу знань, а глибше розуміння та критичне мислення», коли «викладачі розглядаються як фасилітатори, які поділяють відповідальність за навчання разом зі своїми студентами, розвиваючи у студентів автономність, надихають їх будувати своє власне бачення через проактивність, самостійне навчання, винахід та рефлексію» [4, с. 163].

Україна також є учасником Болонського процесу і завдяки інтеграційним процесам, які відбуваються останніми роками після підписання між ЄС та Україною, а також можливостям, що відкрилися завдяки безвізу та спрощенню переміщення (мобільності) українських викладачів та студентів у європейське освітнє середовище, відбуваються процеси подальшої інтеграції національної вищої освіти у єдиний європейський освітній простір. Водночас необхідно звернути увагу, що вказані процеси відбуваються не так швидко і широко, як це хотілося б. При цьому необхідно наголосити про важливість не забувати все те, що є цінного у традиційній національній вищій школі. А тому головним завданням перед національним освітнім простором є завдання – зберегти та трансформувати багаті національні традиції вищої школи в європейський освітній простір.

Література:

1. Bucharest Communiqué: EHEA Ministerial Conference, 2012. URL: http://media.ehea.info/file/2012_Bucharest/67/3/Bucharest_Communique_2012_610673.pdf.
2. Болонская система оценивания (баллы ECTS). URL: <http://euroeducation.com.ua/article/40-razlichnaya-topics/55-european-higher-education-system.html>.
3. Европейское пространство высшего образования. URL: <http://euroosvita.net/?category=17&id=1048>.
4. Розвиток інституційного потенціалу університетів у контексті глобального лідерства: колективна монографія / Авторський колектив: Є. Балджи, І. Драч, С. Калашнікова, О. Коваленко, С. Курбатов, Н. Невмержицька, О. Паламарчук,

В. Рябченко, Л. Червона. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. 205 с.

5. Скотна Н. Сутність глобалізації та її вплив на розвиток вищої освіти в Україні \ Людинознавчі студії. Філософія, Випуск 28. С. 5–16.

6. Чевичелова О.О. Вплив іноземної мови на хід процесу інтернаціоналізації вищої освіти \ URL : http://www.rusnauka.com/6_NiTSB_2009/Pedagogica/41617.doc.htm.